

ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРИНИНГ ФИРИБГАРЛИК ЖИНОЯТЛАРИ ПРОФИЛАКТИКАСИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТАРТИБИ

Авезова Малоҳат Салий қизи

Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси

*315-гуруҳ курсанти **

Анотация: Мазкур мақолада фирибгарлик жиноятдан жабр кўрган фуқаролар томонидан фирибгарлик қурбони бўлганлиги ҳақида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат этмаслиги, натижада ушбу жиноятлар расмий рўйхатга қайд этилмасдан “латент”лигича қолиб кетиши, фирибгарлик жиноятлари сабаб ва шарт-шароитлар таъсири остида содир этилганлиги, ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи орган ва муассасалар тизими кўрсатилган бўлиб уларга, таклиф ва тавсиялар ёритилган.

Калит сўзлар: фирибгарлик, латент, фирибгар шахси, профилактикасини бевосита амалга оширувчи органлар тизими, содир қилиш усуллари, жабирланувчилар рўли, тавсиялар.

Мамлакатимизда содир этилган жиноятларнинг, шу жумладан фирибгарликнинг барчаси ҳам очилмасдан, фош этилмасдан ушбу жиноятларни содир этган шахсларга жазо муқаррарлигини таъминланмасдан қолаётганлиги ачинарли ҳолдир. Чунки, пироваридида, фирибгарлик жиноятдан жабр кўрган шахсларнинг мол-мулки ўз-ўзидан фирибгарлар қўлида қолиб кетмоқда. Бунга, айрим ҳолларда фирибгарлик жиноятдан жабр кўрган фуқаролар томонидан фирибгарлик қурбони бўлганлиги ҳақида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларга мурожаат этмаслиги, натижада ушбу жиноятлар расмий рўйхатга қайд этилмасдан “латент”лигича қолиб кетиши ҳам асосий сабаблардан бири бўлмоқда.

Масаланинг яна бир салбий жиҳати шундаки, қўлга тушмаган фирибгарлар ўзининг жиноий ҳаракатларини давом эттириб, бошқа фуқароларга ҳам моддий зарар етказди. Шу боис, фирибгарликка қарши курашишда, ушбу турдаги жиноятнинг барвақт олдини олиш, фош этиш ва айбдорларни аниқлаб, жазонинг муқаррарлигини таъминлаш бирдек муҳим аҳамият касб этади.

Бу борада донишманд ҳалқимизнинг “қасални даволагандан кўра уни

* Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси кундузги таълим 3-ўқув курси 315-ўқув гуруҳи курсанти

олдини олган яхши” – деган нақлига амал қилиш, фуқаролар ўртасида самарали ҳуқуқий тарғибот ишларини, айниқса, виктимологик профилактик мазмунга эга чора-тадбирларни амалга ошириш муҳим аҳамият касб этади.

Мазкур чора-тадбирларнинг самарадорлиги фирибгарлик жиноятини келтириб чиқарувчи сабаблар ва уларнинг содир этилишига имконият бераётган шарт-шароитларни аниқлаш, таҳлил қилиш ва аниқ, манзилли йўналтирилган профилактик чора-тадбирларни ишлаб чиқиш билан узвий боғлиқ.

Ўрганиш натижаларига кўра, фирибгарлик жиноятлари қуйидаги сабаб ва шарт-шароитлар таъсири остида содир этилади: а) фуқароларнинг ишонувчанлиги, соддалиги, ҳуқуқий онг ва маданиятининг етарли даражада эмаслиги, мақтанчоқлиги (уй-жойи, мол-мулки ва унинг миқдори ҳақида мақтаниш); б) оила шароитида, иш, ўқиш ва яшаш жойларида ғаразли мақсадларнинг шаклланиши; в) молпарастлик, мол-дунёга ўчлик, тезроқ бойишга иштиёқ ва очкўзликнинг мавжудлиги; г) жамиятдаги ижтимоий-маънавий камчиликлар; д) тарбиявий ишларнинг талаб даражасида эмаслиги ва х.к.

Маълумки, жиноятларнинг сабаблари объектив ва субъектив хусусиятга эгаллиги билан таснифланади. Шу жиҳатдан, фирибгарлик жиноятларига субъектив сабаблар хосдир. Кўп ҳолларда мавжуд қарама-қаршилиқлар ва салбий вазиятлар фирибгарлик жиноятларининг келиб чиқишига сабаб бўлади, яъни ушбу вазиятлар муайян шахсларда салбий ижтимоий ва индивидуал-руҳий хусусиятларни шакллантиради. Бу каби индивидуал-руҳий хусусиятлар шахсни молпарастликка жалб этади ва унда пулнинг қудратига ишонч пайдо бўлади. Оқибатда шахсда ижтимоий бузук руҳият шаклланади.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисидаги (2014 йил 14 май) қонунда ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг механизми тўлақонли ўз ифодасини топди. Бошқача қилиб айтганда ҳуқуқбузарлик тушунчаси доирасида камраб олинувчи жиноят ва маъмурий ҳуқуқбузарликларни содир этишга мойил шахсларининг ғайриижтимоий хулқ атворга эгаллиги пайтиданоқ қайси турдаги профилактик таъсир кўрсатиш чора тадбирларининг қўлланилиши ҳуқуқбузарлик содир этилишида жабрланувчининг айбли ёки айбсиз ҳолатлари уларнинг виктимлигининг олдини олиш, ҳуқуқбузарлик содир этган шахсларини ахлоқан тузатиш бу борада умумий, махсус, яқка тартибдаги ва виктимологик профилактик чораларни ташкил этиш ва мувофиқлаштириш механизми яратилди.

Аммо сохани илмий жиҳатдан тадқиқ қилиш зарурияти мавжуд бўлиб бунга бир қатор қонун нормаларидаги тафовудлар сабаб бўлмоқда. Қонунда ҳуқуқбузарликлар профилактикаси муайян турларга ажратилган ва умумий, махсус, яқка ва виктимологик профилактикаси ташкил этади. Бироқ

профилактик шакл ва мазмун жихатдан тахлили уларнинг барчасини ҳам тур сифатида этироф этишни истесно этади. Негаки, муайян бир тур бошқасидан ўзига хос хусусият индивидуаллик билан фаркланиши лозим. Аммо қонунда келтирилган ҳуқуқбузарликлар профилактикаси турларининг барчаси бу каби хусусиятга эга эмас. Яъни уларнинг ўзига хос жихатлари билан бир биридан тубдан фарқ қилмасдан бир - бирини тақазо этади ва айнан бир турдаги ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг тури сифатида ажратиб кўрсатишимизга монелик қилади.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси тўғрисидаги қонуннинг 9-моддасида ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи орган ва муассасалар тизими кўрсатилган бўлиб уларга:

- 1) Ички ишлар органлари
- 2) Прокуратура органлари
- 3) Ўзбекистон Республикаси Президенти давлат хавфсизлик хизмати органлари;
- 4) Давлат хавфсизлаги хизмати органлари
- 5) Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси органлари;
- 6) Адлия органлари
- 7) Давлат божхона хизмати органлари
- 8) Давлат солиқ хизмати органлари
- 9) Мехнат ва аҳолини муҳофаза қилиш органлари
- 10) Таълимни давлат томонидан бошқариш органлари
- 11) Давлат соғлиқни сақлаш тизимини бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари
- 12) Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси органлари;
- 13) Ўзбекистон Республикаси Коррупцияга қарши курашиш агентлиги;
- 14) Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги ва унинг ҳудудий бўлинмалари.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилмаган органлар ва муассасалар ҳуқуқбузарликлар профилактикасида қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда иштирок этадилар.

Юқорида келтириб ўтилган ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи орган ва муассасалар фирибгарликка оид ҳуқуқбузарликларни олдини олиш ва бартараф этиш юзасидан тегишли чора тадбирлар ишлаб чиқиш ва амалга оширишга маъсул ҳисобланадилар.

Қонун ҳужжатларига биноан ҳуқуқбузарликлар профилактикасида иштирок этувчи субъектлар эса қуйидагилар:

- 1) Фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари

- 2) Нодавлаг нотижорат ташкилотлар
- 3) Оммавий ахборот воситалари;
- 4) Вояга егмаганларга иштимой хукукий ёрдам курсатиш марказлари
- 5) Васийлик ва хомийлик органлари;
- 6) Маданият ва спорт ишлари вазирлиги,
- 7) Туризм соҳасидаги ташкилотлар
- 8) Ташқи ишлар вазирлиги;
- 9) Консулликлар;
- 10) Ота-она;
- 11) Фукарлар

Иштирок этувчи субъектлар бўлиб фирибгарликни олдини олишга қаратилган чора тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда иштирок этиш ҳуқуқига эгадирлар.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси устидан умумий раҳбарликни

- Ўзбекистон Республикаси Президенти
- Вазирлар Маҳкамаси
- Маҳаллий давлат органлари амалга оширадilar.

Президент Ш.Мирзиёев “Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”ги фармонни имзолади.

Унга кўра Ички ишлар вазирлиги тузилмасида қуйидагилар ташкил этилди:

Жиноят қидирув бош бошқармаси, Терроризм ва экстремизмга қарши курашиш бош бошқармаси, Тезкор-қидирув ҳамкорлиги бошқармасини ўз ичига оладиган Тезкор-қидирув департаменти;

Патрул-пост хизмати ва жамоат тартибини сақлаш бош бошқармаси, Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бош бошқармаси, Йўл ҳаракати хавфсизлиги бош бошқармаси, Пробация хизматини ўз ичига оладиган Жамоат хавфсизлиги департаменти;

Транспортда хавфсизликни таъминлаш бош бошқармаси, Хавфсиз туризмни таъминлашни мувофиқлаштириш бошқармасини ўз ичига оладиган Транспорт ва туризм объектларида хавфсизликни таъминлаш департаменти;

Кадрлар бош бошқармаси, Маънавий-маърифий ишлар бошқармаси, касбий тайёргарлик бошқармасини ўз ичига оладиган Маънавий-маърифий ишлар ва кадрлар билан таъминлаш департаменти;

Ҳуқуқий статистика ва тезкор-ҳисоб маълумотлар маркази (Бош прокуратуранинг Жиноий-ҳуқуқий статистика бошқармаси ва унинг ҳудудий бўлинмалари тугатилди);

Жамоат хавфсизлиги масалалари илмий-амалий тадқиқотлар маркази.

Шунингдек, Жазони ижро этиш бош бошқармаси Ички ишлар вазирлиги ҳузуридаги Жазони ижро этиш департаменти этиб қайта ташкил этилди.

Ички ишлар органи тергов департаменти терговчилари, суриштирувчилари Ўзбекистон Республикаси Жиноят-процессуал кодексининг 343-моддасига асосан терговга қадар текширув органларида ваколоти доирасида ҳудудда содир этилган фирибгарлик жиноятларнинг содир этилиш сабаблари ва содир этилишига имкон берган шарт-шароитларни аниқлаш ҳамда келгусида ўшбу турдаги жиноятларнинг олдини олиш чораларини кўриш ҳақидаги топшириқ каби кўрсатма бериш ваколотига эга. Шу сабабли терговчи маъмурий ҳудудда содир этилган оғир ва ўта оғир турдаги фирибгарлик жиноятларининг олдини олиш юзасидан профилактика инспекторларига тошпириқ берганда, бу турдаги ҳуқуқбузарликка имкои бергаи сабаб ва шарт-шароитларни аниқ кўрсатиб ўтиши лозим.

Ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириш тартиби тўғрисида йўриқноманинг 3-боби Ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириш тартиби кўрсатилган бўлиб унга кўра :

Ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир давлат дастурлари асосида Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирлигининг ташкилий инспекторлик ва ахборот-тахлил бош бошқармаси томонидан ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир идоравий дастурлар ишлаб чиқилади ва амалга оширилиши ташкиллаштиради ҳамда прокуратура органлари ҳузурида ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича мувофиқлаштирувчи кенгашлар билан ҳамкорлик таъминланади.

Ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир тасдиқланадиган ҳудудий дастурларни ишлаб чиқиш ва амалга оширилишини ташкиллаштириш Қорақалпоғистон республикаси ички ишлар вазирлиги, Тошкент шаҳар ички ишлар бош бошқармаси ва вилоятлар ички ишлар бошқармалари ташкилий-инспекторлик бошқармалари томонидан амалга оширилади ҳамда прокуратура органлари ҳузуридаги ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бўйича мувофиқлаштирувчи кенгашлар билан бу борада ҳамкорлик таъминланади.

Вазирликнинг ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир идоравий дастури асосида вазирликнинг соҳавий хизматлари ўз дастурларини ишлаб чиқишлари мумкинлиги қайд этилган. Шу тартибда вазирликнинг шунингдек Қорақалпоғистон Республикаси ички ишлар вазирлиги Тошкент шаҳар ички ишлар бош бошқармаси ва вилоятлар ички ишлар бошқармаларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикасига доир идоравий дастури соҳавий хизматлар ва туман ички ишлар органлари ўз дастурларини ишлаб чиқишлари мумкин.

Ушбу йўриқномага мувофиқ ички ишлар органлари ҳуқуқбузарликларнинг виктимологик профилактикасини қабул қилинган давлат дастурлари, идоравий

дастурлар ва идоралараро ишлаб чиқилган комплекс ва алохида дастурлар асосида ўтказиши мумкин. Шунингдек Ички ишлар органлари республикамиз барча фуқаролари билан конун ҳужжатларига мувофиқ ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириши ва ажнабий фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахслар билан умумий асосларда ҳуқуқбузарликлар профилактикасини амалга ошириши кўрсатиб ўтилган.

Мазкур йўриқноманинг 10-параграфида ҳуқуқбузарликларнинг виқтимологик профилактикасини амалга ошириш тартиби кўрсатилган бўлиб, уни фирибгарлик микёсида таҳлил этадиган бўлсак қуйидагича амалга оширилади:

Ички ишлар органлари фирибгарликка оид ҳуқуқбузарликларнинг виқтимологик профилактикасини мавсумий ёки креминоген вазиятидан келиб чиқиб, республика, минтақа ёки туман (шахар) микёсида ёхуд алохида кичик ҳудудларда ва объектларда амалга оширади.

Яъни бу турдаги ҳуқуқбузарликларнинг виқтимологик профилактикасини амалга оширишда мавсумий ва креминоген вазият муҳим ўрин тутиб, мавсумий ва креминоген вазиятнинг кескинлашуви ва ошишида бу турдаги жиноятчиликка қарши алохида дастур ишлаб чиқилишига асос бўлиб хизмат қилади.

Ички ишлар органлари томонидан фирибгарликка оид ҳуқуқбузарликлар содир этилиш сабаблари ва уларга имкон бераётган шарт- шароитларни бартараф этиш, бу тоифадаги шахсларни аниқлаш ва уларга профилактик таъсир кўрсатишга қаратилган виқтимологик профилактик тадбирлар ишлаб чиқиш ва амалга оширади.

Фирибгарликка оид ҳуқуқбузарликларнинг профилактик тадбирлари Ўзбекистон Республикаси ички ишлар вазирлиги раҳбарияти ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Ички Ишлар Вазири, Тошкент шаҳар ички ишлар бош бошқармаси ва вилоятлар ички ишлар бошқармалари бошлиқлари, туман (шаҳар) ички ишлар бошқармалари бошлиқларининг буйруғи, фармойиши, кўрсатмаси асосида ташкил этилади.

Ички ишлар органлари фирибгарликка оид виқтимологик тадбирларни ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи орган ва муассасалар ҳамда фуқароларни ўзини ўзи бошқариш органлари билан ҳамкорликда ишлаб чиқиши ва амалга ошириши, шунингдек, бу жараёндаги ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи орган ва муассасалар ҳамда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари ва нодавлат ноижорат ташкилотлар вакиллари таклиф этиши мумкин.

Агарда виқтимологик профилактик чора тадбирлар Республика микёсида амалга оширилишини тақозо этадиган бўлса бундай ҳолатларда ички ишлар вазирининг алохида буйруғи, фармойиши ва кўрсатмаси асосида амалга

оширилади.

Фирибгарлик жиноятини содир этиб жазодан озод қилиш муассасаларидан озод қилишган ва озодликдан махрум этиш билан боғлиқ бўлмаган жазога ҳукм қилинган шахслар ўртасида ҳуқуқбузарлик содир этилиш сабаблари ҳамда шарт-шароитларини аниқлаш, бартараф этиш борасидаги виктимологик профилактик тадбирлар ички ишлар вазирлиги ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бош бошқармаси ва унинг жойлардаги тизимлари томонидан амалга оширилади. Озодликдан махрум қилиш тарзидаги жазони ўтаётган шахслар ўртасида ҳуқуқбузарликлар содир этиш сабаблари ҳамда унинг содир этилишига имкон берган шарт - шароитларни аниқлаш, бартараф этиш, уларни ижтимоий реабилитация қилишга ва ижтимоий мослаштиришга таёрлаш бўйича виктимологик тадбирлар ички ишлар органлари жазони ижро этиш бош бошқармаси ва жазони ижро этиш муассасалари томонидан амалга оширилади.

Маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳузуридаги ташкил этилган махсус комиссиялар билан ҳамкорликда фирибгарлик жиноятини содир этиб жазони ижро этиш муассасаларидан озод этилган илгари судланган шахсларни ижтимоий реабилитация қилиш ва ижтимоий мослаштириш, шунингдек бу тоифадаги шахсларни ишга жойлаштириш учун иш ўринларини ташкил этаётган ташкилотларни рағбатлантириш ёки жазолаш тўғрисида тақдимнома ва таклифлар ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси хизмати томонидан амалга оширилади.

Шу ўринда бугунги кунда республикамизда жиноятчилик сони хусусан фирибгарлик жиноятлари айниқса кўпайиб бораётганлигини ҳисобга олган ҳолда бу турдаги жиноятларнинг содир этилишини камайтириш, уни содир этган шахсларни ўз вақтида аниқлаш ва уларга профилактик таъсир кўрсатиш, фирибгарлик жиноятини содир этиш эҳтимоли юқори бўлган шахслар тоифасини аниқлаш ва рўйхатини юритиш, бу тоифадаги шахслар билан алоҳида ишлаб чиқилган виктимологик чора-тадбирлар асосида шуғулланиш, уларнинг самарали тарзда амалга оширилиши юзасидан доимий назорат ўрнатиш, натижаларини доимий таҳлил этиб бориш ва янги тавсиялар ишлаб чиқиш ва амалда жорий этиш лозим деб ҳисоблаймиз. Бунинг учун Ички ишлар органлари соҳавий хизмат ходимлари ва ҳуқуқбузарликларни бевосита амалга оширувчи орган ва муассасалар билан ҳамкорликда Фирибгарлик профилактикасига қаратилган виктимологик чора-тадбир ишлаб чиқилиши лозим. Мисол учун «Фирибгарликка қарши кураш ойлиги» деб ном қўйдик. Шунинг ҳам эътиборга олиш лозимки, бу тадбир криминоген ва мавсумий вазиятлардан келиб чиқиб маълум бир ҳудудда туман, минтақа ёки республика миқёсида амалга оширилади. Ҳуқуқбузарликнинг олдини олишда бевосита амалга оширувчи давлат органлари эса ўзаро келишилган асосда виктимологик дастур ишлаб

чиқадилар ва амалга оширадилар. Ҳуқуқбузарликлар профилактикасини бевосита амалга оширувчи орган ва муассасаларнинг қўйи бўғимлари бу дастурнинг ижросини таъминлаш мақсадида ўз дастурларини ишлаб чиқишлари ва амалда жорий этишлари мумкин. Шу нарсани муҳум вазифа тарикасида таъкидлаш лозимки бу тадбирнинг асл мазмун моҳиятини барча соҳавий хизмат ходимлари чуқур англаган ҳолда масъулият билан ёндашишлари лозим ва мазмунига кўра фуқароларимиз ишончидан фойдаланиб фирибгарлик жиноятини содир этишга урунаётган давомли тарзда содир этаётган, қонун нормаларини қасдан бузаётган шахсларни аниқлаш жараёнидан тортиб бу шахсларни қонун олдида жавобгарликка тортиш жараёнини ҳам, уларни содир этган жиноятига ундаган омилларни аниқлашни ва бартараф этишни ҳам қамраб олиши зарур, нега деганда ҳозирги кунда амалга оширилаётган виктимологик тадбирлар мазмун жиҳатдан фақатгина қонун нормалари билан таъқиқланган ҳаракатларни содир этаётган шахсларни аниқлаш ва жавобгарликка тортиш билан чегараланиб қолмоқда ва танганинг иккинчи томонига, яъни жиноят содир этиш сабаб ва шароитларини аниқлаш ва бартараф этишга етарлича аҳамият беришмаяпти. Бунга сабаб сифатида:

ишлаб чиқилган тадбир доираси етарли даражада кенг тармоқли эмаслиги, тадбирга кенг соҳавий хизматлар иштироки доирасининг таъминланмаганлиги, жиноят содир этишга урунаётган шахсларнинг бу йўлдан қайтаришга қаратилган ҳаракатларнинг тадбир режасига киритилмаганлиги каби ҳолатларни айтиб ўтишимиз мумкин. Таклиф сифатида амалга оширилаётган тадбирлар доирасини кенгайтириш ва самарадорлигини ошириш мақсадида юқоридаги вазифаларни ҳам режа доирасига киритиш лозим. Бунинг учун эса қуйидаги ҳолатларга алоҳида эътибор қаратиш яъни тадбир доирасидаги режага қуйидаги вазифаларни амалга ошириш :

Профилактика хизматлари ходимлари томонида фирибгарлик жиноятини содир этиш эҳтимоли юқори бўлган шахслар тоифасини аниқлаш рўйхатини юритиш ва профилактик ишлар олиб бориш;

Тезкор қидирув хизматлари томонида бу турдаги жиноятларни содир этиб жавобгарликдан қочиб юрган шахсларнинг ялпи қидирувини ташкил этиш ва ушлаш чораларини кўриш;

Тергов хизматлари томонидан тезкор қидирув натижасида аниқланган шахсларни тергов қилиш жараёнида уларни содир этган жиноятини бўйнига қўйиш ва қонун олдида жавобгарлигини таъминлаш билан бир қаторда жиноятга имкон берган, шароит яратиб берган ва содир этишга ундаган омилларни асосий вазифалардан бири сифатида аниқ равишда белгилаш, бартараф этиш юзасидан профилактика хизматларига топшириқ ва кўрсатма бериш;

Фирибгарлик жиноятини содир этиб, озодликдан маҳрум этиш билан

боғлик бўлмаган жазога хукм килинган шахслар ўртасида хукукбузарликлар профилактикаси, пробация ходимлари томонидан бу турдаги хукукбузарликларни содир этиш сабаблари ҳамда шарт- шароитларини аниқлаш ва бартараф этиш чораларини амалга оширади;

Бу тадбир давомида фирибгарликка оид хукукбузарликларни содир этган ва ЖИЭМдан озод этилган шахсларни махаллий давлат хокимияти органлари хузурида ташкил этилган махсус комиссиялар билан ҳамкорликда ижтимоий реабилитация қилиш ва иштимой мослаштириш, шунингдек бу тоифадаги шахсларни ишга жойлаштириш учун иш ўринларини ташкил этаётган ташкилотларни рағбатлантириш ёки жазолаш тўғрисида такдимнома ва таклифлар ишлаб чиқиш ва амалга оширилишини таъминлаш лозим деб хисоблаймиз.

Адабиётлар / Список литературы / References

1. Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси // <https://lex.uz/acts/111453>
2. Серебренникова А.В. Уголовный кодекс Австрии. –М., Зерцало, 2001.– С.144.
3. Савченко А.В. Уголовное законодательство Украины и федеральное уголовное законодательство США. –Киев: КНТ, 2007.–С.596.
4. Коробоева А.И. Уголовный кодекс Японии. СПб., Юридический центр Пресс., 2002.–С.226.
5. Шестакова Д.А. Уголовный кодекс федеративной Республики Германии. – СПб., Юридический центр Пресс, 2003. –С.524.
6. И. Исмаилов, Д. М. Миразов, Ж. С. Мухторов ва бошқа. Хукукбузарликларнинг сабаб ва шароитларини аниқлаш, таҳлил қилиш ва бартараф этиш: Ўқув қўлланма .– Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2017. Б–5.
7. Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси Илмий-амалий тадқиқотлар маркази маълумоти
8. Ўзбекистон Республикаси ИИВ Тергов департаменти маълумоти